

ձեռնարկներ թիւնն են զօրծու մ՝ թաղում են զեանի տակ այն գանձը որի շահեցնելը մեր կեանքի միակ խորհուրդը պէտք է լինի—զէպի մեր անձն ունեցած սրբազան պարտականութիւնները կատարելու, բայց և մեր ընկերին օգնելու: Ճշմարիտ եղբայրասիրտ թիւամբ նորա բարոյական զարգացման նպատակու անհրաժեշտ պայմանը: Որպէս զի մենք շրջապատողներ լի վերայ բարերար ազդեցութիւն ունենանք, նոցա հոգեւոր և բարոյական զարգացմանը նպաստենք՝ հարկաւոր է որ նախ ինքներս հոգեպէս և բարոյապէս ծոխացած լինինք: Այն անձը որի կուրծքը լի է երկնքի համար պատրաստած հոգեւոր գանձերով և որի ճակատին առաքինութեան դրոշմն է փայլում՝ առանց իւր կամքի իսկ բարոյական և երկնային կեանքի հրապարակ սփռում է իւր շուրջ և իւրաքանչիւր հանդիպողի համար բարերար և դաստիարակ հանգիստնում: մինչդեռ բարոյապէս աղքատը որչափ և ձգտումն ունենայ ու հետամուտ լինի ամէնքին բարիք անելու՝ ամբողջ մարդկութիւնը բողբոջողներէն նորա ջանքն ազարդիւն պէտք է անցնի, որովհետեւ ուրիշին տալ կարող ենք մենք այն միայն ինչ որ ինքներս ունինք:

Աշխատենք ուրեմն ունենալ, ոչ մի ջանք և զօրծութիւն չխնայենք այնպիսի գանձեր ժողովելու համար որ ոչ ցեց և ոչ ուտիճ ապականեն և ոչ զողք ական հատանեն և զողանան» որպէս զի երբեք արտաքին օգնութեան կարօտ չլինինք և կարողանանք միշտ կատարել մեր սիրոյ պարտքը զէպի ընկերը, որպէս զի նաեւ այն ժամանակ, երբ ամէն ինչ կիսկն մեզանից, երբ մեր սեփական աչքն ու ձեռքն անգամ մերն անուանել և ըստ մեր հաճոյից զօրծ գնել չենք կարող՝ ունենանք այնուամենայնիւ մի բարիք, մի գանձ, որ ոչ ոք մեզանից չպէտք է խլի, որը շաղկաւած պիտ համարձակուենք զէպի երկնքի դուռը դիմելու և անսպաս երանութեան կեանքը գնելու:

Ե Կ Ե Պ Ե Յ Ի Ն

ԵԻ

ԱՂ.ՔԱՏՆԵՐԻ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ,

Գ.

ԱՂ.ՔԱՏՆԵՐԻ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ ԵՆԲՈՊԱՅՈՒՄ.

I.

ԵԻՔԻՆ ԽԱՄԱՏԵԼՆԵՐԸ Ե ԲԵՐՈՒՆԵԼԵՐԸ ԲԱՐԵՐԱՐ ԲԱՐՈՅԱՆԻՆ:

(Նախնականութիւն և զեպ) *

II.

ԱՂ.ՔԱՏՆԵՐԻ ԵՐԳԻ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Ներկայ դարու քրիստոնեական բարեգործութեան և հաստատութիւնների մասին խօսելուց յետոյ՝ սոյն հատուածի մէջ աշխատենք աղքատների բուն արդի խնամատարութեան մասին մի համառօտ գաղափար տալ:

Աղքատների խնամատարութիւնն այժմ երեք սխառմի է բաժանուած. պետական, անձնական կամ ազատական և եկեղեցական: Պետական խնամատարութիւնը ծագել է քրիստոնեական եկեղեցու ազդեցութեամբ, նախկին յօդուածներում ևս մենք մասնաւոր չենք արել այդ կէտի վերայ: Աղքատութեան չափազանց զարգացման առաջն առնելու համար պետութիւնն օրէնքներ և այնպիսի հաստատութիւններ է հիմնում որ մասնաւոր անձանց կարողութիւնից բարձր է: Նա ձգտում է աղքատների համար եղած օգնութեան դործը այնպէս կազմակերպել, որ ընդհանրութեան վիճակն ևս դուրանով թիւթեանայ: Սակայն այս սկզբունքները ինքնբարեկրկն համակրելի լինելով հանդերձ՝ վտանգաւոր կոչմանից ազատ չեն: Պետութիւնն օրէնքի միջոցաւ հարկադրելով աղքատներին օգնել, դուրանով իրաւունք է տալիս աղքատին օգնութիւն պահանջելու: Այդ է պատճառը, որ նշանաւոր պետական մարդիկ շատ հիմնաւոր առարկութիւններ են արել աղքատների խնամատարութեան դործը պետական դարձնելու դէմ: Երբ պետութիւնը օրէնքով ապահովում է աղքատների վիճակը, թոյլերի և ձերերի համար ապաստանա-

բաններ է հիմնում: ասում էին նոքա: զորանով նա ինքը խրախուսում է աղքատութիւնը: Կարօտակալը յոյս ունենալով, ինչ էլ լինի, օրէնքի զօրութեամբ օգնութիւն ստանալ անհոգ է դառնում զէպի իւր ապագան: Այդպիսով վտանգի է ենթարկում աղքատի արժանապատուութեան զգացմունքը, որով սովորում է նա առանց աշխատելու վայելել հասարակութեան վաստակը: *

Բացատրելու կարիք չկայ որ այս առարկութիւնները բոլորովին անհիմն չեն: վտանգը մեծ է մանուսկը այն պատճառով որ պետական խնամատարութեան մէջ նիւթական օժանդակութեան հետ կապուած է և բարոյական գաստխարակութեան գործը: որ ինչպէս տեսանք: յատուկ է քրիստոնէական խնամատարութեան: Այդ է պատճառը որ Անգլիայում պետական օրէնքը այնքան է դժուարացրել աղքատի օժանդակութիւն ստանալը, որ նա միայն ծայրահեղ գէպքում սովից ազատուելու համար է օգնութիւն խնդրում: Այդպէս են օրինակ աղքատների համար հիմնուած գործատուները, աղքատը լու է համարում ամենապառն նեղութիւններ կրել, քան ժամանակաւորապէս այդպիսի հանատութիւններ մանկ: Սակայն այդ դժուարութիւններն էլ առիթ են լինում որ աղքատը հեամուտ է լինում երեսի քրախնքով իւր հոցը վաստակել: Պետական խնամատարութեան լաւագոյն սխտեմը Էլլերիֆիլդի սխտեմն է, որ այսպէս է կոչւում այն քաղաքի անունով, ուր առաջին անգամ գործադրուեցաւ այդ սխտեմը: Էլլերիֆիլդի սխտեմը շատ մօտ է քրիստոնէականին և նորա հիմնադիրները բարեպաշտ անձնաւորութիւններ էին: Հետեւալ սկզբունքների վերայ է հաստատուած այդ սխտեմը: Ա) խնամատարները անպայման պարտաւորուած էին քննել և վերստուգել աղքատների վիճակը և անձամբ հասցնել նպաստները առանց պետական աստիճանաւոր պաշտօնեայի: Բ) Աղքատախնամները պէտք է որոշէին նպաստի որքանութիւնը և նորա գործադրութիւնը առանց պետական վերստուգող և սկզբունքների իրագործման

վերայ հսկող կենդրոնական վարչութեան: Գ) Աղքատախնամները ըստ կարիւրյն փոքր շրջանների պէտք է ընտրէին իրենց գործունէութեան համար՝ անհատական խնամքի հնարաւորութիւն ունենալու նպատակով: *

Աղքատների խնամատարութեան միւս տեսակը ազատական է կամ անձնական: Իւրաքանչիւր քրիստոնեայի իրաւունքն է և պարտքը օգնութեան հասնել, ուր օգնելու կարիք կայ: Անհատական օգնութիւնը քրիստոնեայի պարտքի և զգացմունքի պտուղ է: Ուրբան և ցանկալի է, որ քրիստոնեան գիտակից լինի պարտքին և պատրաստ օգնութեան: սակայն չպէտք է ուրանալ թէ ոչ մի խնամատարութիւն այնպիսի թոյլ կողմեր չունի, ինչպէս ազատական կամ անհատական խնամատարութիւնը: Ուրբան զոհարելութիւններ, սուրբ սրտից բղիթած լուսաներ ի զուր են կորչում, կամ մինչև իսկ անգիտակցաբար ամենախայտառակ ախտեր խրախուսում: Պատահում է, որ ծոյլ և արեւցող աղքատը անհատներից ստացած ողորմութիւնը գինեւուն է տանում, իսկ նորա ընտանիքը հոցի կարօտ է: Սորա պատճառն այն է, որ անհատը ժամանակ և հնարաւորութիւն չունի ստուգելու թէ արդեօք իւր առած ողորմութիւնը ճշմարիտ կարօտեայի ձեռք ընկաւ: Թէ մի ստախօս անպիտան խոյց այս վտանգաւոր կողմերը պատճառարանութեան հիմք չեն կարող լինիլ ողորմածութիւնից խուսափելու, այլ ըստ կարելւոյն հեամուտ պէտք է լինել, որ սրտից բղիթած նուէրները ցանկալի նպատակների համար գործադրուին: Ազատական խնամատարութեան մէջ յաճախ պատահող այս չարիքների առաջն առնելու համար կազմուել են բազմաթիւ և բազմատեսակ ընկերութիւններ: Մասնաւոր նուիրատուն իւր նպաստը ընկերութեան է տալիս և ոչ անհատ աղքատին: որպէս զի ընկերութիւնը իւր պաշտօնեաների ձեռքով աւելի բանաւոր կերպով գործադրել կարողանայ, քան մասնաւոր նուիրատուն անել կարող էր: Եթէ կան ստախօս սրիկաներ, որ մուրացկանութիւնը իրենց համար արհեստ

* R. E.² I. եր. 649. Schöfer. եր. 192.* R. E.² I. եր. 652. Ullhorn, III. եր. 454.

են դարձրել քիչ չեն և այնպիսի պատուար և աղնիւ ընտանիքների որոնք լաւ են համարում ամենազառն նեղութիւններ յանձն առնել, քան սորան նորան զիմել: Մենք գէպքեր զիտենք, որ մարդիկ սովից մեռել են կամ ինքնասպանութիւն գործել: Ամօթխած աղքատների հոգատար ընկերութիւնների նըպատակն է որոնել այդպիսիների և օգնութիւն հասցնել:

Մի ուրիշ տեսակ ընկերութիւն կայ մուրացկանութեան դէմ: Ինքնըստինքեան մուրացկանութիւնը մարդկային արժանապատուութիւնը մեղցնող մի երեւոյթ է. իսկ միւս կողմից շատ աներեւաններ և սրիկաններ ի չարն են գործ դնում ողորմութիւնը և մուրացկանութեամբ ապրում անձամբ աշխատելու տեղ: Այս չարիքներին մասնակից չլինելու համար իւրաքանչիւր ընտանիք տարեկան որոշ նուէր է տալիս ընկերութեան և անգամ գրուելով՝ զրան վերայ կպցնում է ընկերութեան անունը: Մուրացկանը անսնելով այդ տախտակը, հեռանում է լուկեայի լաւ իմանալով որ ոչ միայն կոպէկ չէ ստանալու, այլ և կարող է ուտիկանութեան ձեռքն ընկնել, եթէ, որ և է, անվայել խօսք արտասանէ, տանտիրոջ մերժման համար: Տարեկան նուէրները ընկերութիւնը ինքն է բաժանում ձշմարիտ չքաւորներին:—Այս խօսքերը մեր ընթերցողներին հասկանալի անելու համար պէտք է նկատենք, որ Ներսիսական շատ պետութիւնների մէջ օրէնքով արգելուած է մուրացկանութիւնը: Ոչ մի աշխատելու ընդունակ մարդ իրաւունք չունի մուրացկանութիւն անելու, մուրացկանութեան վիպական են ստանում միմիայն խեղանդամները կամ աշխատելու անընդունակները: Անդամալցոյձներն ու նման թշուառները քաղաքային կամ քրիստոնէական հաստատութիւնների մէջ են պատասպարւում: Աւելացնենք նաեւ որ մուրացկանները բոլորովին ձրի չեն նուէր ստանում: Նոքա կամ նուազում են կամ երգում կամ լուցիկ են վաճառում փողոցի մի անկիւնում:

Կան երրորդ տեսակ ընկերութիւններ՝ փչացած կամ անտէր երեխաների կրթութիւնը հոգացող: Երեխաների փչանալը մանաւանդ մեծ քաղաքներում կապ ունի անտեսական վատթար

գիծակի հետ: Երեխաների աղքատ ծնողները գործարան գնալով և առաւօտից մինչև երեկոյ այնտեղ մնալով՝ այլ ևս ժամանակ չունին իրենց զաւակներին դաստիարակութեամբ դրողուելու, ուստի և երեխաները մնում են անտէր փողոցում: Այս ընկերութիւնների նպատակն է ծնողների բացակայութեան ժամանակ երեխաներին զրազեցնել, կարդացնել և այլն: Իսկ եթէ երեխաներն արդէն փչացել են, առնել ծնողներից և «փրկութեան տներ» կոչուած առանձին հաստատութիւններում կրթել: Այս գործը զարգացած է յատկապէս եկեղեցական շրջաններում:

Ահա այսպիսի և նման ընկերութիւններ աշխատում են իրենց հետ կապել այն անձնաւորութիւններին, որոնք օգնելու պատրաստակամութիւն ունին: Բայց նոյն իսկ այսպիսի ընկերութիւնները ճշգրտութեամբ և նպատակայարմար կերպով իրենց գործը կատարել չեն կարող, եթէ միացած չլինեն քաղաքային և եկեղեցական խնամատար վարչութիւնների հետ: Այդ միութեամբ մէկի պակասը միւսն է լրացնում: Համեմատաբար եկեղեցական խնամատարութիւնը ամէնից լաւ է կազմակերպուած. խնամատար սուկաւաղները առանձին կրթութիւն են ստանում յատկապէս այդ գործի համար, ուստի և աւելի լաւ կարող են գործադրել ստացած նպատակները, քան մասնորէր: Բողոքական եկեղեցու մէջ աղքատների խնամատարութիւնը շատ է յիշեցնում նախկին եկեղեցու մէջ եղած կազմակերպութիւնը: Եկեղեցական խնամատարութիւնն այժմ երկու մասի է բաժանուում: Համայնական կամ բուն եկեղեցական և ներքին միաբանի կամ առաքելութեան խնամատարութիւն: Առաջինի ղեկավարներն են համայնքի քահանաները և այսպէս կոչուած «երկայները» այսինքն համայնքից ընտրուած աշխարհական ներկայացուցիչները: Իսկ երկրորդին՝ ներքին առաքելութեան կենդրոնական վարչութիւնը, իւր կառավարիչ պատասխաններով:

Նախ մի քանի խօսք համայնական խնամատարութեան մասին: Համայնական խնամատարութեան վարչութեան զուտը քահանան է: Սորան օգնում են երկու կամ աւելի սարկիս ազուհիներ համայնքի մեծութեան և

կարիքներին նայելով՝ Սարկաւազ կամ սարկաւազու հի չպէտք է մեր եկեղեցու մէջ գործածած իմաստով հասկանալ այլ պարզ՝ աղքատների խնամատարներ կամ հիւանդագահներ: Համայնական խնամատարութեան կեդրոն զխաւորապէս հիւանդների խնամատարութիւնն է կազմում: Սարկաւազու հին տեղեկութիւն ստանալով հիւանդի մասին՝ այցելում է նորան: Այնուհետեւ նա հիւանդապահի պաշտօն է կատարում: Ընտանիքը աղքատ է, նորա համար կաթ, ձու, կերակուր է հոգում: Ինչ որ բժիշկը կարգադրել է, նիւ է աղքատ ընտանիքի հիւանդը մայրն է, սարկաւազու հին տանտիկնութիւն է անում: Խնամում փոքրահասակ երեխաներին, մաքրում է տունը և այլն: Նիւ թական օժանդակութիւն տալիս են կամ հարուստ անհատները կամ՝ ընկերութիւնները՝ յատկապէս կանանց ընկերութիւնները, որոնց անգամ ախկիւնները անկարող են բարեխիղճ կերպով կատարել այն ամեն ծառայութիւնները, ինչ որ կատարում է հիւանդապահութեան համար գաւառաբաւոյնում սարկաւազու հին Նախ՝ ընկերութեան բոլոր անդամուհիները սիրտ և ցանկութիւն չունին թշուառ ընտանիքներն այցելել, նոցա կեղտոտ բնակութիւնները տեսնել: Իսկ լաւագոյն անդամներն էլ՝ այցելելով՝ հնարաւորութիւն չունին այն բոլոր ծառայութիւնները կատարել, որը սարկաւազու հին է կատարում: Սորա վերայ աւելացնենք նաև այն հանգամանքը, որ տարափոխիկ հիւանդութիւնների ժամանակ ոչ մի ախկիւն իւր զաւակներին մօտանալ չէ կարող: Այս հանգամանքներից ստիպուած կանանց ընկերութիւնները սիրով միանում են եկեղեցական խնամատարութեան փարչութեան՝ այսինքն պատուրի և համայնքի ներկայացուցիչների, մեր մօքով երեցփոխի՝ հետ Շատ անգամ համայնքի սարկաւազու հիւանդները խնամում են և հարուստ հիւանդներին, որովհետեւ նոքա աւելի բաւ են հասկանում այդ դործը, քան անփորձ կանայք: Դորա համար հարկաւ փարչութիւնը նուէր է ստանում աղքատների օգտին դործադրելու: Տիրող ըսկըզրուք է սակայն որ հարուստ հիւանդների խնամատարութիւնը ի վնաս աղքատների չպէտք է լինի:

Համայնական խնամատարութեան մի երկրորդ կէտը մանուկների դպրոցն է: Վարժուհին համայնքի սարկաւազու հին է: Սակայն դպրոց անունը չպէտք է շփոթել սովորական դադափարի հետ: Այս դպրոցի իսկական նըպատակը ուսում տալը չէ, դորա համար ծխական դպրոցներ կան, ուր յաճախելը ամէնքի համար պետական օրէնքով պարտադիր է: Այս տեսակ դպրոցների նպատակն է օգնել աղքատ ընտանիքների զաւակներին կրթութեան գործում: Գործարաններում կամ ուրիշ տեղեր գրադուած ծնողաց զաւակներին դպրոցական ժամանակից դուրս փողոցներում չձգելու համար՝ համայնքի քահանան սարկաւազու հու միջոցաւ մասամբ գրադեցնում է մասամբ սնունդ հոգում: Սարկաւազու հու խնամքին են յանձնուած նաև աւելի փոքրահասակները, որոնք դեռ ևս դպրոց չեն յաճախում: Երբեմն մինչև իսկ ծծկերները, երբ ընտանիքի կարիքը ստիպում է, որ մայրն անպատճառ դուրսն աշխատէ:

Աղքատների իսկական խնամատարութիւնը այս երկու կէտերի հետ է շարկապուած: Սարկաւազու հիւանդները ծանօթ են համայնքի բոլոր ընտանիքներին՝ նոքա գիտենալ որ ընտանիքը կարօտ է օգնութեան: Նոքա մանրամասն տեղեկութիւններ ունին աղքատ ընտանիքների բարոյական և տնտեսական կացութեան մասին: Այս ծանօթութիւնը աղքատների բնաւոր խնամատարութեան ամենաակաւանդն է: Շատ ընտանիքներ աղքատ են ոչ այն պատճառով՝ որ նոցա եկամուտը ձշմարիտ քիչ է, այլ որ տնտեսութեանց բան չեն հասկանում կամ հայրը անհոգ է, գէպի իւր ընտանիքը՝ ստացածը իւր ընկերների և բարեկամների հետ է, ծախսում առանց ուշադրութիւն դարձնելու իւր ընտանիքի խեղճ կացութեան վերայ: Սարկաւազու հիւանդների ուսումնասիրութեան նիւթ է ոչ միայն ընտանիքի տնտեսական վիճակը, այլ և բարոյականը՝ արդե՞ք տուած օգնութիւնը իսկական կարիքների համար է դործադրուած թէ, բոլորովին աննպատակ շոտլութեան համար: Եթէ այլը արեցող է, օրինակ, և կինը աշուղութիւն հաստատիմ իւր մայրական պարտաւորութիւններին, օգնութիւնը կինն է ստանում:

շատ անգամ ծածուկ որպէս զի այրը բռնութեամբ չյափշտակէ արեւցութեան համար դործադրելու։ Սարկաւազուհին ընտանիք չէ մանուծն որպէս հսկող կամ որպէս ուսուցիչ, որ չվիրտ որևէ ընտանիքի ետտիրութիւնը, այլ որպէս բարեկամուհի՝ յարմարուելով զէպքին և հանգամանքներին։ Օգնութիւնը կատարուում է կամ զրամով, կամ կերակրի նիւթերով, կամ հազուստով։ Բայց այս խնամատարութեան ամենահամակրելի կողմը բարոյական դատարարութեան կէտն է։ Սարկաւազուհին շատ զգոյշ կերպով՝ աշխատում է արմատախիլ անել ընտանիքի մէջ եղած բարոյական խերութիւնները նոցա մէջ կրօնական զգացմունք և ջերմեանդութիւն և աշխատութեան սէր զարթեցնել, անտեսութիւն, կարու ձև սովորեցնել, եթէ չգիտեն։ Շատ բազմակողմանի է համայնական խնամատարութիւնը և անկարելի է մեզ լիակատար նկարագրութիւն տալ այն գործունէութեան, որ կատարում է խնամատար սարկաւազուհին։ մեր նպատակն էր միայն հութիւնը բացատրել։

Բայց սարկաւազուհին այս գործերը անկախ չէ կատարում։ Սա ամենայն օր տեղեկութիւն է տալիս վարչութեան, յատկապէս պատուրին, որ այս գործի գլուխն է։ Դուրաքանչիւր ընտանիքի մասին եղած նկատողութիւնները գրւում են նոցա անունով կազմած տեղաբնիկի մէջ, արձանագրւում նոյն ընտանիքին բաշխած նպաստները։ Սարկաւազուհին իւր հաւաքած տեղեկութիւնների համեմատ զեկուցում տալուց յետոյ՝ պատուրից հրահանգ է ստանում գործելու համար։ Հարկաւոր զէպքերում այցելում է ինքը պատուրը, միտիւտում է հիւանդներին, յանգիմանում և խրատում է մոլորեալներին։ Սարկաւազուհուն գործակցում են շատ անգամ այն ընկերութիւնների տիկիները, որոնք գաշնակցութիւն ունին եկեղեցական խնամատարութեան վարչութեան հետ։ Նոքա ևս պարտաւոր են իրենց գործառնութիւնների համար հաշիւ տալ կամ արձանագրել տուած նպաստները, որպէս զի վարչութիւնը կատարելապէս տեղեկ լինի գործին կարգադրութիւններ անելու ժամանակ։ Եկեղեցական խնամատարութիւնը լաւ կազմակերպուած է

յատկապէս Վեհաֆալիայում և Հոնոսի երկրներում։

Մենք յիշեցինք, որ քրիստոնէական խնամատարութիւնը երկուսի է բաժանուած։ Նոցանից մէկի համայնական խնամատարութեան համառօտ նկարագրութիւնը տուինք, այժմ մի քանի խօսք ևս ներքին առաքելութեան խնամատարութեան մասին, որ քաղաքային առաքելութեան (Stadtmission) մի մասն է կազմում։

Աղքատների խնամատարութիւնը կենդրոնացած է մեծ քաղաքներում։ Եւր հարստութեան հետ և սոսկալի խնամատարութիւն է տիրում։ Վարչութիւնը հաստատուած է ներքին առաքելութեան սեպհական տան մէջ, որ ընկերութեան տուն (Vereinshaus) է կոչւում։ Այստեղ են նոյնպէս և ուրիշ ստատուած հաճոյ ընկերութիւնների ժողովներն ու վարչութիւնները։ Գործունէութեան սկզբունքները նոյն են ինչ որ համայնական խնամատարութեան մէջ տեսանք։ Եւրքեր են միայն գործող անձինք և գործունէութեան եղանակը։ Այստեղ գլխաւոր խնամատարները ոչ թէ սարկաւազուհիներն են, այլ սարկաւազները, թէև հարկաւոր զէպքում նոքա ևս օգնութեան են հասնում։ Սարկաւազ կոչւում են այն ճեղքայրները, որոնք միայն աղքատների խնամատարութեամբ են զբաղուած։ Բազալքը թաղերի է բաժանուած, ամենայն օր նոքա այցելութիւններ են կատարում, նպատակը կամ հազուստ են հասցնում կարօտեալներին, վարչութեան կարգադրութեան համաձայն կամ էժան բնակարաններ են վարձում այն ընտանիքների համար, որոնք իրանց եկամտով անկարող չեն բնակարանի լիակատար վարձ տալ։ Սարկաւազներն են աղքատների և հարուստների, աղքատների և վարչութեան միջնորդները։ Հարուստն իրեն գիմող աղքատին նպաստ տալուց առաջ սարկաւազին կամ նորա վարչութեանն է գիմում՝ խնդրատուի արժանաւորութիւնն ու անարժանաւորութիւնը ստուգելու համար։ Ուր սարկաւազուհիների համար անյարմար է ելումուտ անել, այնտեղ սարկաւազներն են օգնութեան հասնում։ Նոցա գործունէութիւնը ընդհանուր է և ոչ համայնների հետ կապուած։ Օգնու-

Թիւն ստանում են միայն ճշմարիտ չքաւորները և արժանաւոր աղքատները. սարկաւազը նպաստ տալուց յետոյ՝ վերստուգում է և նորա գործադրութիւնը: Այս կէտը շատ կարեւոր է աղքատների խնամատարութեան գործում, որպէս զի ստացած նուէրները իրենց նպատակի համար գործադրուին և ոչ աւելորդ շտալլութեան: Այնտեղ աղքատը նուէր ստացած հաղուստի կտորը չի կտրուի միգի հետ փոխանակել ինչպէս այժմ մեր մէջ է պատահում: Նոյն սկզբունքներով է կատարւում աղքատների խնամատարութիւնը և և կաթողիկոսների մէջ, բողոքական սարկաւազների և սարկաւազուհիների նման գործունէութիւն ունին և կաթողիկ եկեղեցու ողորմածութեան քայրերն ու եղբայրները: Բայց ինչպէս նախնի եկեղեցու մէջ, այնպէս և այժմ խնամատարութեան հետ զուգընթաց է և բարոյական դատարարակութիւնը: Որքան արեւցողներ, բարոյապէս ընկածներ փրկում են սարկաւազների և սարկաւազուհիների գործունէութեան շնորհիւ:— Ոգորմութիւնը քրիստոնէական է և աւետարանի համապատասխան միայն այն ժամանակ, երբ բարոյական շարժառիթները է բղխում և բարոյական տեսակետներով գործադրւում:

Մենք կը կամենայինք, որ այս տեսակետներով ընթանար աղքատների խնամատարութիւնը և մեր մէջ:

Գ. Վ.

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ.

ՕՐԹՈՂՈՔՈՒՄ ԵԿԵՂԵՑԻ.

Եկեղեցական-ծխական դպրոցներն Ռուսաստանում զնալով աւելի և աւելի ոյժ և ընդարձակ ծառայ են ստանում: Այդ դպրոցների ղեկավարութեան և զաստուծութեան մէջ կանոնաւորութիւն ու միօրինակութիւն մտնելու՝ առհասարակ գործին նոր զարկ տալու նպատակաւ անցեալ տարի մայրաքաղաքներում բացուեցաւ ամառային դասընթաց երկդասեան դպրոցների ուսուցիչների և վարժուհիների համար, և այդ ձևով միօրինակութիւնն այնպիսի արդիւնք տուցի, որ այժմ այդպիսի դասընթացներ կրկնապատկել յաջողութեամբ բացուել

են բացի Պետերբուրգից և Վոսկոսայից՝ նաև Կազանում, Կիևում և Խարկովում. իսկ հասարակ դպրոցների ուսուցչաց և վարժուհիների համար՝ գրեթէ իւրաքանչիւր թեմական եկեղեցում: Պետերբուրգում դասընթացը բացուեցաւ հանդիսաւոր կերպով յունիս 25-ին, Սրբ. Պալլադիյ մետրոպոլի և բաղմամիւ բարձրատիժան հոգևորական և աշխարհական անձանց ներկայութեամբ, հոգևոր ձեմարանի հանդիսարանում ս. Սինոդի պրոկուրորի օգնական պ. Սարէր մի ոգևորուած ծառ կարգաց, որի մէջ ողջունելով ժողովուած ուսուցիչներին և վարժուհիներին՝ պարզեց նոցա գումարման նպատակը, եկեղեցի, դպրոցների մեծ գերը ուսու ժողովրդի կրթութեան գործում: * Առանձնապէս կանգ առաւ նա ցերեկադպրոցները, որոնց համար ուսուցիչներ և վարժուհիներ են պատրաստում երկդասեան ուսումնարանները: «Այդ փոքրիկ խուլ գիւղերում՝ բացուող դպրոցները, ասաց ճառասօք, առանձնապէս թանկագին են ժողովրդի համար. նոքա շատ ծախք չեն նստում՝ 30—100 ռ. տարեկան, մանուկների ծանապարհը մօտ է և գիւղացիներին հաճելի է գրամ տալ այն դպրոցի համար, որ իրենց գիւղումն է գտնուում և ոչ մի որևէ հեռու տեղ: Պալլով երկդասեան ուսումնարաններին՝ շնոցա կոչումն է եկեղեցական և այլ դպրոցների ամենալաւ աշակերտներին և աշակերտուհիներին ուսուցչութեան համար պատրաստել, առանց կտրելու մայրենի հոյից: Այն ուսուցիչը, որ տանը նստած ձմեռուայ ընթացքում 30—50 ռ. ուսման է ստանում՝ գիւղացու բմբունամբ կարգին աշխատանքի տէր է: Ծարուայ մնացած մասը նա պարսպում է իւր առտնին գործերով, նորա կապը մայրենի գիւղի հետ չի կտրուում: Պարզ գիւղական պայմաններում պատրաստուած լինելով ուսուցչութեան համար՝ նա արհեստական ծանապարհով գէպի քաղաք քաշ չի տրուում և վարկուում այն վատ սովորութիւններով, որ այնպէս դիրքն է իւրացնել քաղաքի վատառողջ միմեղորտի մէջ: Պաշտպանելով ապա եկեղ. դպրոցը նորա դէմ՝ եղած յարձակումների դէմ՝ Սարէր ասաց. «Մարդիկ, որոնք քիչ ծանօթ են ժողովրդի կրօնական հակման և հոգևոր պէտքերի հետ, մարդիկ՝ որոնք չգիտեն և յաճախ չեն կամենում իմանալ ինչ պայմանների մէջ էր գտնուում մինչև այժմ, ինչ էր կամենում և ինչ է արել եկեղ. դպրոցը՝ ասում են շատ անգամ, թէ նա միակողմանի է թէ նա ցանկալի է, որովհետև կզերական նպա-

* Պ. Սարյեր ընդ պաշտպան լինելով եկեղ. դպրոցների՝ ամառային դասընթացի զլխաւոր կազմակերպողներից մեկն է: Մենք տար ունեցանք անցեալ տարի լուրջ նորա պատ. մասը այդ դասընթացի փակման հանդիսին: